

Proposta per als treballs de recerca dels alumnes d'educació secundària i batxillerat amb documents de l'Arxiu Comarcal de la Noguera

Des de l'Arxiu Comarcal de la Noguera (ACN) volem donar a conèixer les possibilitats que tenen els documents que conservem per als treballs de recerca dels alumnes d'Educació secundària i Batxillerat.

Per aquest motiu, us oferim als professors uns exemples de treballs de recerca, per tal que us feu una idea del tipus de treball que els vostres alumnes poden fer amb els fons d'arxiu. Ara bé, si aquestes propostes no us semblen prou interessants, penseu que hi ha molts altres temes per treballar, només cal la vostra participació.

OBJECTIUS DE LA PRESENT PROPOSTA

1. Mostrar amb exemples les possibilitats d'estudi que tenen els fons d'arxiu per als treballs de recerca dels alumnes d'Educació secundària i Batxillerat.
2. Animar als professors interessats a què vinguin a l'ACN i valorin la possibilitat de recerca d'altres temes, amb la nostra col·laboració.
3. Establir el procediment que cal seguir perquè els alumnes puguin consultar els fons d'arxiu.
4. Aprendre a classificar i interpretar documents, explorant els arxius com a reculls importants d'informació, ...
5. Entendre i utilitzar categories com les de successió i simultaneïtat en el temps.
6. Opinar sobre aquest fenomen històric en relació amb una societat limitada, d'àmbit local.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

Competències generals

Competència social i cívica

- Tenir interès a preservar les memòries plurals dels diferents protagonistes del passat.
- Desenvolupar la capacitat crítica i la comprensió envers altres maneres de pensar, tot alimentant els valors de la convivència i la ciutadania.

Competència comunicativa

- Aprendre a parlar, escoltar i exposar sobre la base del contingut específic de cada aprenentatge.

Competència en gestió i tractament de la informació

- Distingir entre els diferents tipus de fonts i suports.
- Seleccionar la informació que és directament rellevant i necessària per resoldre la demanda o el problema plantejat.
- Analitzar, contrastar i interpretar la informació obtinguda.
- Sintetitzar i comunicar els resultats obtinguts a través dels mitjans convencionals.

Competència en recerca

- Trobar resultats als interrogants inicials plantejats.
- Saber formular els resultats clarament i aplicar un mètode per respondre'ls.

Competència personal i interpersonal

- Desenvolupar la capacitat de l'alumnat per treballar de manera autònoma.
- Prendre decisions de manera conscient, davant de problemes plantejats.

Competències específiques de la matèria

Competència en la crítica de les fonts històriques

- Analitzar diverses fonts per tal de verificar els discursos estructurats sobre períodes històrics.

- Mobilitzar els coneixements obtinguts i les tècniques apreses davant diverses fonts de naturalesa primària i secundària.
- Establir fets i interpretacions del passat a partir del contrast i comparació del contrast i comparació de les fonts històriques.

PROCEDIMENT DE CONSULTA

1. És el professor qui té la responsabilitat del plantejament i del seguiment del treball de recerca per part de l'alumne.
2. Consulta presencial: als menors d'edat els hi cal l'autorització del pare o del tutor del treball.
3. Consulta virtual: <http://cultura.gencat.cat/arxius/acn>
4. Quan l'alumne estigui a les dependències de l'ACN, el personal de l'arxiu l'assessorarà en la tria de la documentació i, quan s'escaigui, en la seva comprensió.

EXEMPLES DE TREBALLS DE RECERCA AMB MATERIALS DE L'ACN

Els exemples que us proposem els hem triat d'acord amb els següent criteris:

- a) el nivell d'aprofundiment dels alumnes
- b) la varietat de tipologies documentals que facin més interessant la cerca
- c) la capacitat de comprensió tant dels continguts com de l'escriptura

Ara bé, recordeu que només són exemples, és a dir, que es poden fer totes les modificacions i aportacions que els professors considereu convenientes, així com proposar altres temes diferents.

EXEMPLE 1

Morfologia i creixement urbà a Balaguer

1.- Propostes d'estudi

- Elements físics condicionants del creixement urbà
- Etaques de creixement. De la ciutat medieval a la ciutat actual
- Utilització del sòl, entramat, materials i tipologia d'edificació. Els barris: el centre històric, l'Eixample, el Secà, el Firal, etc.
- La promoció oficial de l'habitatge
- Infraestructures i desenvolupament demogràfic (la infraestructura viària i la xarxa ferroviària)

2.- Documents de treball de l'Arxiu Comarcal de la Noguera (ACN)

- Fons Municipal de Balaguer: plans generals d'ordenació (*on line parcial*), projectes d'urbanització (*on line parcial*), projectes d'infraestructura, grups d'habitatges, etc.
- Col·lecció de dibuixos i gravats de l'ACN
- Memòries Municipals
- Fons fotogràfics conservats a l'ACN *on line*

3.- Hemeroteca disponible a l'ACN

- Acció (1932-1994) *on line*
- Finestral (1934-1936) *on line*
- La Falç (1912-1926) *on line*
- Pla i Muntanya (1925-1935) *on line*

4.- Bibliografia de suport disponible a l'ACN

- ARJONA, J., PLENS, M., GÉNÉ, J.M. *Balaguer educa*. Barcelona: Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, 2008.
- BARBOSA, j. *Balaguer. Un llarg camí*. Lleida: Alfa.Serveis Lingüístics i Editorials, 2009.
- BURGUENO, J. (dir.). *Atles de les viles, ciutats i territoris de Lleida*. Lleida: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Demarcació de Lleida i Diputació de Lleida, 2001
- Grup Enciclopèdia Catalana. *Catalunya Romànica. Balaguer*. Vol. XVII. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1994.
- GUTIÉRREZ, Aaron. *Planificación urbana y vivienda obrera en Balaguer (1939-1962). Ocupación del margen izquierdo*. [http://www.ub.es/geocrit/sn/sn-146\(025\).htm](http://www.ub.es/geocrit/sn/sn-146(025).htm) (darrera consulta setembre 2015).
- GUILLAUMET, F. *Els carrers de Balaguer*. Balaguer: Ajuntament de Balaguer, 1999
- HURTADO, V., MESTRE, J., MISERACHS, T. *Atles d'Història de Catalunya*. Barcelona: Edicions 62, 1998
- PEDROL, M. (coord.); GENÉ, M; CODINA, R. *El Mercat de Balaguer*. Quadern didàctic 1 http://xac.gencat.cat/web/.content/xac/01_continguts_arxius_comarcals/ac_noguera/05_servei_didactic_acn/quadern_didactic_mercat_foli.pdf (darrera consulta setembre 2015).
- SABATÉ, F. *El Mercat de Balaguer. Una cruïlla*. Balaguer: Ajuntament de Balaguer, 2015.
- SANAHUJA, P. *Història de la ciutat de Balaguer*. Balaguer: Ajuntament de Balaguer, 1984
- VILALTA, M.J. *Balaguer a la Catalunya Moderna*. Lleida: Pagès Editors, 1990

5.- Àrees Curriculars

- Ciències Socials (Geografia)
- Tecnologia (Dibuix)

EXEMPLE 2

Estudi de les famílies i cases a la Noguera

1.- Propostes d'estudi

- a) Estudi evolutiu centrat en una o diverses famílies al llarg del temps: la seva composició, l'activitat econòmica, l'estatus social i econòmic, etc.
- b) La cerca genealògica
- c) Els noms de cases
- d) El paper de la dona
- e) Evolució demogràfica, creixement vegetatiu, estructura de la població, els fluxos migratoris.
- f) L'evolució de l'activitat econòmica i comercial.

2.- Documents de treball de l'Arxiu Comarcal de la Noguera (ACN)

- Fons municipals: padrons d'habitants ([on line](#)), actes del Ple ([on line](#)), contribució industrial ([on line](#)), estadístiques i censos, etc.
- Fons notarial: [on line](#) (parcial)
- Fons fotogràfics conservats a l'ACN [on line](#)

3.- Hemeroteca disponible a l'ACN

- Acció (1932-1994) [on line](#)
- Finestral (1934-1936) [on line](#)
- La Falç (1912-1926) [on line](#)
- Pla i Muntanya (1925-1935) [on line](#)

4.- Bibliografia de suport disponible a l'ACN

* Les publicacions d'història local dels diferents pobles de la Noguera

Anuaris de l'Institut d'Estadística de Catalunya (www.idescat.cat)

ARJONA, J., PLENS, M., GÉNÉ, J.M. *Balaguer educa*. Barcelona: Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, 2008.

DOMINGO, D. (ed.). *Les cases del municipi de Camarasa*. Guissona: Associació Motius de Camarasa, 2011.

HURTADO, V., MESTRE, J., MISERACHS, T. *Atlas d'Història de Catalunya*. Barcelona: Edicions 62, 1998

PUJADAS, R., ALDOMÀ, I., FANDO, R., PUJADAS, I. *Diagnosi comarcal. La Noguera*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. 1988

PUJADAS R., ALDOMÀ, I. *La Noguera. Heterogeneïtat territorial i expectatives de redreçament socio-econòmic*. Barcelona: Caixa de Catalunya. 1991

SABATÉ, F. *El Mercat de Balaguer. Una cruïlla*. Balaguer: Ajuntament de Balaguer, 2015.

VILALTA, M.J. *Balaguer a la Catalunya Moderna*. Lleida: Pagès Editors, 1990

5.- Àrees Curriculars

- Ciències Socials (antropologia social, genealogia)
- Matemàtiques (Estadística)
- Economia

EXEMPLE 3

L'aigua: conflicte i vida a Balaguer

1.- Propostes d'estudi

- a) L'aprofitament de l'aigua: pel regatge(molins i sèquies); industrial.
- b) Aigua i paisatge, riu i ciutat: canalització i construcció de ponts, murs i col·lectors. El dret de pontatge
- c) La conflictivitat derivada de l'ús de l'aigua
- d) Climatologia i catàstrofes naturals: sequeres, aiguats i riudes

2.- Documents de treball de l'Arxiu Comarcal de la Noguera (ACN)

- Fons Ajuntament de Balaguer: sèquies, molins i canals; projectes de canalització i subministrament d'aigua, plets, *Llibre verd* ([on line](#)), actes del Ple ([on line](#)) etc.
- Fons fotogràfics conservats a l'ACN [on line](#)

3.- Hemeroteca disponible a l'ACN

- Acció (1932-1994) [on line](#)
- Finestral (1934-1936) [on line](#)
- La Falç (1912-1926) [on line](#)
- Pla i Muntanya (1925-1935) [on line](#)
- Recull premsa (Informació Ciutadana, núm. 5 de 1984, Noguera Magazín, núm. 87 de 2006)

4.- Bibliografia de suport disponible a l'ACN

- ARJONA, J., PLENS, M., GÉNÉ, J.M. *Balaguer educa*. Barcelona: Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, 2008.
- BARBOSA, j. *Balaguer. Un llarg camí*. Lleida: Alfa. Serveis Lingüístics i Editorials SL, 2009.
- CARROVÉ I VIOLA, D. *El pont de Balaguer*. Balaguer: Ed. Pla i Muntanya, 1935
- FARRÉ, J., VALLVERDÚ, J. *Balaguer riu*. Barcelona: Lunwerg Editores, 1999
- IGLESIAS, J. *Els conflictes del Canal d'Urgell*. Barcelona: Ed. Rafael Dalmau, 1968
- La riuada. Balaguer 1982*. Balaguer: Acadèmia Serra, 1982
- MATEU, J., RIPOLL, J., VALLVERDU J. *El tresor dels Canals d'Urgell*. Lleida: Pagès Editors, 1996
- SANAHUJA, P. *Història de la ciutat de Balaguer*. Balaguer: Ajuntament de Balaguer, 1984
- SELMA CASTELLS, S. *Els molins d'aigua medievals a Sharq Al-Andalus*. Onda: Ajuntament d'Onda, 1993
- VILA I RICART, J. *Els Canals d'Urgell i la seva història*. Lleida: Diputació de Lleida, 1992
- VICEDO RIUS, E. *Terra, aigua, societat i conflicte a la Catalunya Occidental*. Lleida: Pagès Editors, 2000

5.- Àrees Curriculars

1. Ciències Socials
2. Tecnologia

EXEMPLE 4

La festa major a Balaguer

1.- Propostes d'estudi

1. Actes festius
2. Evolució de la festa al llarg dels anys
3. Aspecte religiós i profà de la festa
4. La publicitat de la programació

2.- Documents de treball de l'Arxiu Comarcal de la Noguera (ACN)

- Fons Ajuntament de Balaguer: pressupostos, comptes i factures; *Llibre verd* ([on line](#)), actes del Ple ([on line](#)) etc.
- Col·lecció de cartells de l'ACN [on line](#)
- Col·lecció de programes i impresos de l'ACN
- Fons fotogràfics conservats a l'ACN [on line](#)

3.- Hemeroteca disponible a l'ACN

- Acció (1932-1994) [on line](#)
- Finestral (1934-1936) [on line](#)
- La Falç (1912-1926) [on line](#)
- Pla i Muntanya (1925-1935) [on line](#)
- Recull de premsa

4.- Bibliografia de suport disponible a l'ACN

ARJONA, J., PLENS, M., GÉNÉ, J.M. *Balaguer educa*. Barcelona: Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, 2008.

AZNAR i SOLÉ, J. *Història del Sant Crist de Balaguer*. Balaguer: Arts Gràfiques, 1997

BELLMUNT, J. *Fets, costums i llegendes. La Noguera*. Vol. II. Lleida: Pagès editors, 1995

Catàleg dels programes de les Festes del Sant Crist 1911-1989. Balaguer: Ajuntament de Balaguer, 1990

FARRÉ, J., VALLVERDÚ, J. *Balaguer riu*. Barcelona: Lunwerg Editores, 1999

SANAHUJA, P. *Història de la ciutat de Balaguer*. Balaguer: Ajuntament de Balaguer, 1984

SERRA BOLDÚ, V. *Calendari folklòric d'Urgell*. Barcelona: Abadia de Montserrat, 1914

VIOLANT i SIMORRA, R. *La Festa Major al Pallars i a la Ribagorça*. Tremp: Garsineu Edicions, 1977

5.- Àrees Curriculars

- Ciències Socials (Història, religió, antropologia cultural)
- Tecnologia (Disseny publicitari)
- Català i castellà (vocabulari específic)